

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی تهران

معاونت آموزشی
مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی
واحد برنامه‌ریزی آموزشی

چارچوب طراحی «طرح دوره¹» ویژه دوره‌های کارآموزی/ کارورزی²

اطلاعات کلی دوره:

عنوان دوره کارآموزی/ کارورزی: کارآموزی سلامت خانواده
نیمسال اول 1403-1404
نام بیمارستان/ مرکز بالینی: مراکز خدمات جامع سلامت وابسته
به دانشگاه علوم پزشکی تهران
نام بخش/ گروه: گروه پرستاری سلامت جامعه و سالمندی
مسئول آموزش: دکتر زهرا امرالله مجدآبادی
اعضای هیأت علمی مدرس در دوره: دکتر مجدآبادی- خانم ترکانی-
خانم یوسفی
اطلاعات تماس مسئول درس: 09123938605
طول دوره: 9 روز (دوره 69 گروه 1 و 2)

1. Course Plan

2. ضروری است در تدوین طرح دوره‌های کارآموزی و کارورزی هریک از بخش‌های بالینی ویژه دوره پزشکی عمومی، برنامه‌های آموزشی دوره‌های کارآموزی و کارورزی مصوب کمیته برنامه‌ریزی دوره پزشکی عمومی مد نظر قرار گرفته و در تدوین توان‌مندی‌های پایان دوره‌های مذکور، محورهای توان‌مندی مندرج در سند توان‌مندی‌های دانش‌آموختگان دوره پزشکی عمومی دانشگاه علوم پزشکی تهران، لحاظ گردد. این اسناد در تارنمای دفتر توسعه آموزش دانشکده پزشکی- منوی دبیرخانه پزشکی 90 به نشانی <http://medicine.tums.ac.ir/edo#>، قابل دسترس می‌باشند.

مرور اجمالی/ توصیف کلی دوره (انتظار می‌رود مسؤول برنامه، ضمن ارائه توضیحاتی کلی، دوره را در قالب یک یا دو بند، توصیف کند.):

نظر به اهمیت حفظ و ارتقا سلامت جامعه که در گرو حفظ و ارتقا سلامت خانواده ها به عنوان واحدهای سازنده جامعه می باشد لذا در این واحد کارآموزی سعی در عملی سازی نقش های مختلف پرستار سلامت جامعه و آشنایی بیشتر دانشجویان با فعالیت های پرستار سلامت جامعه و نقش کلیدی آنها در ارتقا سلامت مردم و جامعه با تکیه بر مفاهیم مهمی همچون پیشگیری در سه سطح می باشد. بر این اساس در این واحد دانشجویان در سه سطح پیشگیری اقداماتی همچون آموزش بهداشت در مدارس، آموزش در سطح جامعه و به خانواده ها و مراجعه کنندگان و رابطین بهداشت در مراکز خدمات جامع سلامت می نمایند و همچنین در سطح دوم پیشگیری اقدام به انجام غربالگری های مهم در دوره های سنی متفاوت و انجام ویزیت منزل و بیماریابی در بین اعضای خانواده ها و غربالگری خانواده ها و همچنین بازدید محیط و حرفه می نمایند. در سطح سوم پیشگیری نیز از طریق آموزش به افراد و خانواده هایی که به دلیلی دچار مشکلات و ناتوانی ها و بیماری می باشند سعی در ارتقا سلامت آنها دارند.

پیامدهای یادگیری مورد انتظار 1:

در این دوره تلاش می شود تا با انتقال اطلاعات، دانش، تجربه، و مهارت های لازم در زمینه فعالیتهای پرستار سلامت جامعه در حوزه خانواده و محیط ، این گروه بتوانند با به کارگیری اصول خدمات بهداشتی اولیه و در قالب فرایند پرستاری و مبتنی بر شواهد، تدابیر مناسب جهت حل مشکلات سلامتی و بهداشتی خانواده ها و مراکز مختلف ارائه نماید. انتظار می‌رود پس از این دوره فراگیران بتوانند:

- ✓ با زمینه های فعالیت پرستار سلامت جامعه در حوزه های مختلف آشنا شوند.
- ✓ نقش ها و فعالیتهای پرستار سلامت جامعه در تیم سلامت را توضیح دهند.
- ✓ سطوح پیشگیری و راهبردهای مرتبط را با هم مقایسه کرده و شواهد عینی از فعالیت های انجام شده در سطوح مختلف سه گانه پیشگیری در مراکز سلامت جامعه را ذکر کنند.
- ✓ اصول بازدید منزل را فرا گیرند.
- ✓ با پیاده سازی فرایند پرستاری در بازدید منزل آشنا و بتوانند فرایند پرستاری در بازدید منزل را به طور عملی انجام دهند.
- ✓ بکارگیری تفکر خلاق و انتقادی و حل مساله در بازدید منزل را انجام دهند.

- ✓ اهمیت نقش پرستار در حفظ و ارتقاء سلامت گروه های سنی مختلف را درک کنند.
- ✓ با اصول بازدید از مراکز عرضه خدمات بهداشت محیط و حرفه و بررسی اصول بهداشتی در این مراکز آشنا شوند.
- ✓ آموزش، معینه و غربالگری دانش آموزان در مدارس حسب نیاز و متناسب با برنامه های مرکز سلامت جامعه و مدارس را انجام دهند

اهم فعالیت‌های یاددهی- یادگیری متناظر با هر یک از پیامدهای یادگیری 1:

- ✓ سخنرانی
- ✓ بحث گروهی
- ✓ پرسش و پاسخ
- ✓ ارائه کنفرانس های آموزشی
- ✓ انجام کار عملی همچون بازدید منزل و بازدید حرفه و محیط و انجام غربالگری دانش آموزان
- ✓ ارائه گزارش بازدید منزل و بازدید محیط و حرفه

وظایف و مسؤولیت‌های کارآموزان/ کارورزان در دوره بالینی (سیاستها و ضوابط دوره):

- ✓ حضور به موقع و فعال در فیلد کارآموزی
- ✓ مطالعه و شرکت در مباحث کلاس های آموزشی مستقر در محیط کارآموزی
- ✓ ارائه کنفرانس و آموزش های فردی و گروهی در ارتباط با ویزیت منزل انجام شده و موقعیت های موجود در فیلد کارآموزی
- ✓ ارائه گزارش از فرایند پرستاری در بازدید منزل و محیط
- ✓ عدم استفاده از تلفن همراه در طی ساعات کارآموزی
- ✓ رعایت پوشش و شئونات اسلامی، اخلاقی و حرفه ای

نحوه ارزیابی کارآموزان/ کارورزان:

▪ نوع ارزیابی (تکوینی/تراکمی):

ارزیابی تکوینی:

- ✓ پاسخ به سوالات مطرح شده در طی دوره
- ✓ حضور در کارآموزی و مشارکت در بحث های گروهی
- ✓ ارزیابی نحوه ارائه کنفرانس ها و آموزش ها
- ✓ ارزیابی نحوه انجام بازدید منزل
- ✓ نوشتن گزارش بازدی منزل و فرایند پرستاری در بازدید از منزل

1. برخی نکات کاربردی، در انتهای چارچوب (پیوست شماره 1) ارائه شده است.

ارزیابی تراکمی:

✓ پاسخ به کیس های مطرح شده در طول دوره کارآموزی

روش ارزیابی دانشجو:

- ✓ ارزیابی گزارش دانشجویان در بازدید منزل
- ✓ ارزیابی گزارش دانشجویان از بازدید محیط و حرفه
- ✓ کار عملی در خصوص انجام آموزش در فیلدهای مختلف در طول دوره کارآموزی
- ✓ پاسخ به سوالات مطرح شده در طی دوره کارآموزی
- ✓ ارائه جامع و مبتنی بر شواهد و مستندات علمی کنفرانس های تعیین شده برای هر دانشجو بصورت فردی و گروهی
- ✓ ارزیابی وضعیت رعایت پوشش و شئونات اسلامی، اخلاقی و حرفه ای توسط دانشجو
- ✓ ارزیابی نحوه عملکرد کلی دانشجویان در طول دوره کارآموزی

▪ سهم ارزشیابی هر نوع/ روش در نمره نهایی دانشجو:

- ✓ 80% فعالیت های انجام شده و گزارش ها و تکالیف ارائه شده در طول دوره کارآموزی
- ✓ 20% وضعیت رعایت پوشش و شئونات اسلامی، اخلاقی و حرفه ای توسط دانشجو

منابع یادگیری: منابع شامل کتب مرجع، نشریه های تخصصی و نشانی وبسایت های مرتبط می باشد.

الف) کتب:

1. Stanhope, M. Lancaster J. Community & public health nursing. St Louis: Mosbey: 2012.
2. Elizabeth T. Anderson, Judith M. McFarlane. Community as Client: Application of the Nursing Process. Last Edition
- 2- Allender Community & Public health nursing, 2014.
- 3- Nies community & Public health nursing, 2015.

4- Lundy, k. s. lenea, s. community health nursing: caring for the public health Sudbury, Jones and Bartlett.

5. جدید میلانی ، مریم و فرخ سهیل ارشدی، احمدعلی اسدی نوقابی. پرستاری بهداشت جامعه 1 و 2 و 3. تهران : انتشارات اندیشه رفیع، چاپ ششم ، 1400.
6. ایلدرآبادی اسحاق. درسنامه پرستاری سلامت جامعه (سلامت جامعه/سلامت فرد و خانواده/ بهداشت محیط) نشر جامعه‌نگر، تهران، چاپ هشتم، 1402.
7. حسینی سیده وحیده و همکاران. پرستاری سلامت جامعه لنکستر. نشر جامعه‌نگر، ویراست هفتم، تهران، 1402.
8. بهنودی زهرا، مبانی بهداشت جامعه 3-2-1، انتشارات بشری، تهران، 1388.
9. حاتمی حسین و همکاران. کتاب جامع بهداشت عمومی، انتشارات ارجمند، تهران 1385.
10. شفیع آبادی عبدالله. پویایی گروه و مشاوره گروهی. انتشارات رشد، تهران، چاپ نهم، 1387.
11. جی.ای.پارک و ک.پارک. درسنامه طب پیشگیری و پزشکی اجتماعی، ترجمه رفائی شیرپاک، خسرو. افتخار اردبیلی، انتشارات ایلیا، 1388.

(ب) مقالات:

✓ کلیه مقالات فارسی و انگلیسی چاپ شده در سایت ها و ژورنال های علمی معتبر مرتبط با موضوعات درسی و سرفصل دروس

(ج) منابع برای مطالعه بیشتر:

برنامه زمان بندی هفتگی:

روزهای کارآموزی	روز اول	روز دوم و سوم	روز چهارم و پنجم	روز ششم و هفتم هشتم	روز هشتم و نهم
نوع فعالیت	- حضور در کلاس	حضور در مراکز سلامت جامعه و آموزش چک لیست مرتبط با بازدید منزل و پیدا کردن خانواده های هدف جهت بازدید منزل	- حضور در مراکز سلامت جامعه و هماهنگی با خانواده ها و توضیح اهداف به آنها جهت انجام بازدید منزل - انجام جلسه اول بازدید منزل و	- حضور در مراکز سلامت جامعه و ارائه گزارشی از بازدید منزل انجام شده و اولویت بندی مشکلات خانواده و ارائه دلایل نحوه اولویت بندی	- انجام بازدید محیط و ارائه گزارش
فعالیت	- آشنایی با طرح درس بالینی - تدریس مباحث ضروری در خصوص فعالیته ای پرستار سلامت جامعه، بازدید منزل				

و بازدید محیط و حرفه	ارزیابی کلی خانواده ها -انجام بازدید از مدارس و انجام غربالگری دانشجویان و رایه آموزش های مورد نیاز	- هماهنگی با خانواده ها جهت انجام مرحله دوم بازدید منزل و رایه آموزش و اقدامات مورد نیاز به خانواده ها و در نهایت ارزشیابی آنها			
مسئول	دکتر	دکتر	دکتر	دکتر	دکتر
مجد آبادی	مجد آبادی	مجد آبادی	مجد آبادی	مجد آبادی	مجد آبادی
زمان انجام فعالیت	ساعت 8 الی 12 (مراکز سلامت جامعه)	ساعت 8 الی 12 (مراکز سلامت جامعه)	ساعت 8 الی 12 (مراکز سلامت جامعه)	ساعت 8 الی 12 (مراکز سلامت جامعه)	ساعت 8 الی 12 (مراکز سلامت جامعه)
امکانات آموزشی مورد نیاز	کلاس آموزشی	کلاس آموزشی	کلاس آموزشی	کلاس آموزشی	کلاس آموزشی

پیوست 1

نکات کاربردی پیامدهای یادگیری

پیامدهای یادگیری، ترکیبی از دانش، نگرش، مهارت‌ها و به طور کلی ویژگی‌هایی هستند که می‌خواهیم دانشجویان ما در انتهای دوره داشته باشند. در واقع به لحاظ ساختاری، پیامدهای یادگیری جملاتی هستند که توصیف می‌کنند در انتهای دوره چه انتظاری از دانشجو داریم و به عبارت دیگر دانشجو در انتهای دوره چه چیزی را باید بداند، درک کند و قادر به انجام آن باشد.

برای مثال دانشجوی دکترای تخصصی .... در پایان دوره ... باید بتواند ضمن آگاهی بر ضوابط پژوهش اخلاقی، اصول مرتبط را در استفاده از منابع اطلاعاتی منتشر شده، منتشر نشده و الکترونیکی به کار ببرد.

فعالیت‌های یاددهی- یادگیری

منظور از فعالیت‌های یاددهی، مجموعه فعالیت‌هایی است که استادان و دستیاران ارشد در هنگام ایفای نقش استادی، به منظور آموزش بهینه کارآموزان/ کارورزان بر عهده دارند. در این میان، استفاده از راهبردهای یاددهی-یادگیری متمرکز بر روش‌های فعال و تعاملی، موجب تقویت انگیزه و محوریت یادگیرندگان خواهد شد. نظیر بحث در گروه‌های کوچک، آموزش مبتنی بر مسأله، آموزش مبتنی بر تیم و روش‌های خودآموزی و آموزش الکترونیکی.

و منظور از فعالیتهای یادگیری، مجموعه فعالیتهایی است که کارآموزان/ کارورزان به منظور ارتقای دانش و مهارت در هر یک از چرخشها، موظف به انجام آنها هستند. به عنوان مثال: شرکت فعال در راند¹، گراند راند² و ژورنال کلاب³، رایه کنفرانسهای آموزشی⁴

روشهای ارزیابی کارآموزان/ کارورزان

ارزیابی کارآموزان/ کارورزان به صورت تکوینی (در طول دوره آموزشی و با هدف ارائه بازخورد و اصلاح عملکرد فراگیر و یا با اختصاص سهمی از نمره نهایی به آن، تأثیرگذار در ارزیابی پایانی دانشجو) و پایانی (در پایان دوره آموزشی به منظور تصمیم گیری و قضاوت در خصوص میزان یادگیری فراگیر) و با بهره‌مندی از انواع روشهای ارزیابی صورت می‌پذیرد:

- **ارزیابی دانش نظری⁵** با استفاده از انواع آزمونهای کتبی اعم از تشریحی، صحیح و غلط، چند گزینه‌ای، جور کردنی، استدلال محور و ...
- **ارزیابی عملکردی⁶** در محیطهای شبیه سازی شده برای مثال با استفاده از آزمون بالینی ساختارمند عینی⁷ به عنوان یکی از مصادیق بارز آزمونهای ویژه ارزیابی عملکرد
- **ارزیابی در محیط کار⁸** با ذکر فعالیتهایی که کارآموزان/ کارورزان به طور مستقل و یا با راهنمایی استاد در محیطهای کار واقعی انجام می‌دهند. نظیر انجام پروسیجرهای مختلف و با استفاده از انواع روشهای ارزشیابی در محیط کار مانند:
  - ارزیابی 360 درجه⁹
  - بررسی پورت فولیو¹⁰ و لاگ بوک¹¹
  - استفاده از Global rating form¹²

-
1. Round
  2. Grand Round
  3. Journal Club
  4. Didactic Conferences

5. بر طبق برنامه‌های آموزشی دوره‌های کارآموزی و کارورزی مصوب کمیته برنامه‌ریزی دوره پزشکی عمومی، سهم ارزیابی نظری در دوره کارآموزی نباید بیش از 50 درصد نمره نهایی ارزیابی کارآموزان بوده و در دوره کارورزی نباید بیش از 25 درصد نمره نهایی ارزیابی را به خود اختصاص دهد.

6. Performance Based Assessment
7. Objective Structured Clinical Examination (OSCE)
8. Workplace Based Assessment
9. Multi Source Feedback (MSF)
- 10 Portfolio
- 11 Logbook

12. در پایان هر چرخش بالینی، توسط عضو هیأت علمی مربوط، در خصوص ابعاد مختلف توانمندی‌های مورد انتظار دانشجو به صورت کلی، انجام می‌شود و بر طبق برنامه‌های آموزشی مصوب دوره پزشکی عمومی، در دوره کارآموزی، سهم اختصاص یافته به این روش ارزیابی، حداکثر 50% ارزیابی نهایی کارآموز بوده و در دوره کارورزی، حداقل 40% و حداکثر 75% ارزیابی نهایی کارورز می‌باشد. این شکل از ارزیابی نیاز به مجموعه روشنی از شاخصهای عملکرد دارد که با توجه به ارتباطی که با توانمندی‌های مورد انتظار برای فراگیران دارند، از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند. در این روش، عملکرد فراگیر با استفاده از یک مقیاس درجه بندی، در هر یک از حوزه‌های توانمندی، مورد ارزیابی قرار گرفته و به او امتیاز داده می‌شود.

➤ استفاده از روش‌هایی مانند¹DOPS، ²Mini-CEX و .... با هدف ارزیابی در طول دوره (ارزیابی تکوینی)

---

1. مشاهده مستقیم مهارت‌های بالینی **Direct Observation of Procedural Skills**: روشی است که به طور ویژه، برای ارزیابی مهارت‌های عملی (پروسیجرها) طراحی شده است. در این روش فراگیر در حین انجام پروسیجر، مورد مشاهده قرار می‌گیرد و عملکرد وی بر اساس یک چک لیست ساختارمند، ارزیابی می‌شود. با این روش، بعد از هر بار انجام آزمون، نقاط قوت و ضعف فراگیر شناسایی می‌شوند. فرایند مشاهده فراگیر در حدود ۱۵ دقیقه و ارائه بازخورد به وی حدود ۵ دقیقه به طول می‌انجامد.

2. **Mini Clinical Evaluation Exercise**: در این نوع آزمون، یکی از اعضای هیأت علمی، عملکرد فراگیر را در مواجهه با بیمار مشاهده می‌کند و سپس با استفاده از مقیاس درجه‌بندی به هرکدام از توان‌مندی‌های فراگیر، در فرمی که به همین منظور تهیه شده است، نمره می‌دهد. در این نوع آزمون انتظار می‌رود عملکرد فراگیر در طول ترم در چند مواجهه و با استفاده از ارزیابان متفاوت، ارزیابی شود.